

กระบวนการจัดทำและเผยแพร่ดัชนีเศรษฐกิจการค้า
(ดัชนีราคาผู้บริโภค)

สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า

กระบวนการจัดทำและเผยแพร่ดัชนีเศรษฐกิจการค้า

(ดัชนีราคาผู้บริโภค)

1. ความต้องการของผู้รับบริการ

- 1.1 ผู้รับบริการสามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการ จาก Website ได้สะดวก รวดเร็ว
- 1.2 เจ้าหน้าที่สามารถให้บริการแก่ผู้รับบริการ ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และประทับใจ

2. กฎหมาย และระเบียบ

2.1 พระราชกฤษฎีกา การจัดระเบียบราชการกรมสารสนเทศในกระทรวงเศรษฐกิจ พ.ศ. 2485 กำหนดให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการรวบรวมสถิติด้านระดับราคาและค่าครองชีพ

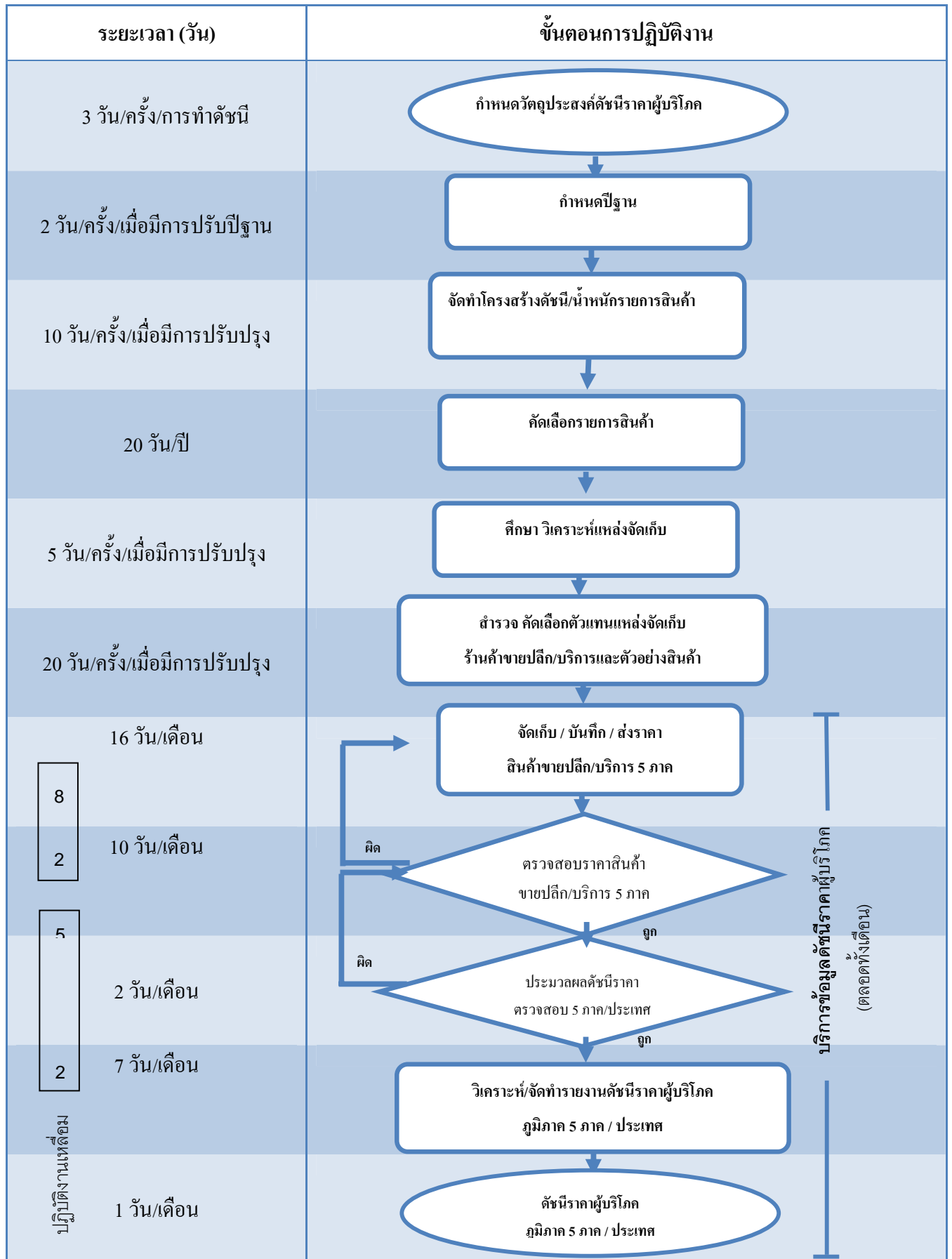
2.2 กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2553 ซึ่งปรากฏในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ตอนที่ 22 ก หน้า 8 ข้อ 12

2.3 บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดทำดัชนีเศรษฐกิจการค้าระหว่างกระทรวงพาณิชย์กับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ International Monetary Fund (IMF)

3. ประสิทธิภาพของกระบวนการ

- 3.1 เป็นไปตามระเบียบและวิธีการทางสถิติ
- 3.2 เป็นไปตามหลักการจัดทำดัชนี

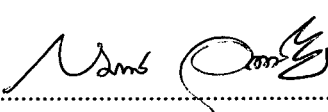
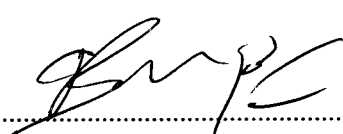
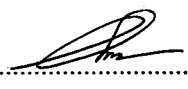

แผนผังขั้นตอนกระบวนการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค

ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 1 / 20

1. วัตถุประสงค์
2. ขอบเขต
3. คำจำกัดความ
4. ความรับผิดชอบ
5. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
6. มาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. เอกสารอ้างอิง
8. แบบฟอร์มที่ใช้
9. เอกสารบันทึก

จัดทำโดย	ตรวจสอบโดย	อนุมัติโดย
(นายสมเดช อุดมชัย) นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ	(นายประโยชน์ เพ็ญสุต) นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ	(นางวิภาดา ตรีสัตย์) ผู้อำนวยการสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า
(นางสาวชลัษฏา จิตตะทัต) นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ		

ประวัติการแก้ไข

วันที่บังคับใช้	แก้ไขครั้งที่	ข้อความ
30 มิถุนายน 2553	00	เอกสารออกใหม่
6 กรกฎาคม 2553	01	แก้ไข ข้อ 5 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ลำดับที่ 9

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 2 / 20

1. วัตถุประสงค์

ระเบียบปฏิบัติงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานในการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค

2. ขอบเขต

ระเบียบปฏิบัติงานฉบับนี้รายละเอียดครอบคลุมการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภคทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนแรกคือ การกำหนดวัตถุประสงค์จนถึงขั้นตอนสุดท้าย คือ ประมวลผลและเผยแพร่ดัชนีราคา

3. คำจำกัดความ

- ดัชนี (Index)

ตัวชี้วัดการเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงข้อมูลต่างๆที่เราสนใจ

- ดัชนีราคา (Price Index)

ตัวชี้วัดการเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้ากลุ่มที่เราสนใจในช่วงเวลาต่างๆ เปรียบเทียบกับปีฐาน

- ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index)

ตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงค่าครองชีพของผู้บริโภคกลุ่มที่เราสนใจ โดยวัดจากการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคกลุ่มนั้นใช้บริโภคเป็นประจำในช่วงเวลาหนึ่งเปรียบเทียบกับปีฐาน

- ครัวเรือนดัชนี (Index Household)

ครัวเรือนผู้บริโภคที่เราสนใจศึกษาค่าใช้จ่ายในสินค้าและบริการต่างๆ ในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ โดยลักษณะครัวเรือนจะประกอบด้วย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ท้องที่ที่อยู่อาศัย และรายได้ของครัวเรือน

- รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน (Income in kind)

รายได้ที่ครัวเรือนได้รับจากผู้ว่าจ้างในรูปแบบสวัสดิการต่างๆ เช่น ที่พักอาศัย การรักษาพยาบาล อาหาร เสื้อผ้า เป็นต้น

- การอุดหนุน (Subsidy)

สวัสดิการที่ครัวเรือนได้รับจากรัฐบาลในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การรักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียน การโดยสารรถสาธารณะต่างๆ เป็นต้น

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 3 / 20

- ตะกร้าสินค้า (Market Basket)

รายการสินค้าและบริการ ที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค โดยเลือกราคาสินค้าที่ครัวเรือนดัชนีนิยมใช้ในการบริโภคเป็นประจำ โดยปกติรายการเหล่านี้ได้มาจากการสำรวจค่าใช้จ่ายครัวเรือน จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

- น้ำหนักรายการสินค้า (weight)

คือ การให้ความสำคัญแก่รายการสินค้าและบริการที่ครัวเรือนดัชนีใช้บริโภค ตามค่าใช้จ่ายที่จ่ายออกไป โดยสินค้าที่มีน้ำหนักมากจะแสดงถึงการที่ผู้บริโภคมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้านั้นมาบริโภคมาก ส่วนสินค้าหรือบริการที่มีน้ำหนักน้อยก็แสดงถึงการที่ผู้บริโภคมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้านั้นมาบริโภคน้อย

- ปีฐาน (Base Year)

ปีที่กำหนดให้ดัชนีราคาผู้บริโภคเฉลี่ยทั้งปีมีค่าเท่ากับ 100 มักจะเป็นปีที่สำรวจข้อมูลมาปรับปรุงน้ำหนักดัชนี โดยปกติจะเลือกปีที่ภาวะเศรษฐกิจเป็นปกติ

- การปรับน้ำหนัก (Reweight)

คือ การปรับน้ำหนักรายการสินค้าและบริการที่อยู่ในตะกร้าสินค้าที่นำมาคำนวณดัชนีให้ทันสมัยใกล้เคียงกับรูปแบบในการบริโภคของครัวเรือนดัชนีในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น โดยปกติการปรับน้ำหนักจะได้ข้อมูลมาจากการสำรวจค่าใช้จ่ายของครัวเรือนล่าสุด

- การปรับโครงสร้าง (Restructure)

คือ การปรับโครงสร้างรายการสินค้าและบริการ การจัดหมวดหมู่ การเพิ่มลดรายการสินค้าต่างๆ ที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคให้ทันสมัย ใกล้เคียงกับภาวะที่ผู้บริโภคใช้จ่ายมากขึ้น โดยปกติการปรับโครงสร้างรายการสินค้ามักจะทำควบคู่กับการปรับน้ำหนัก

- การปรับปีฐาน (Rebase)

คือ การปรับปีที่เป็นฐานในการคำนวณเปรียบเทียบดัชนี มักจะทำควบคู่ไปกับการปรับน้ำหนัก และการปรับโครงสร้างดัชนี แต่ไม่จำเป็นต้องเสมอไป โดยทั่วไปมักจะทำในกรณีเพื่อไม่ให้ตัวเลขดัชนีสูงมากเกินไป หรือเพื่อยืนยันให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและน้ำหนักดัชนีครั้งใหม่

- ค่าเช่าเท่าเทียม (Equivalent Rent)

คือ ค่าเช่าบ้านที่ประมาณขึ้นจากการที่ผู้บริโภคอยู่อาศัยบ้านของตนเอง แต่ไม่ได้มีการจ่ายเงินค่าเช่าออกไปจริงๆ

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 4 / 20

- **ราคาสัมพัทธ์ (Relative Price)**

คือ สัดส่วนที่ได้จากการคำนวณเปรียบเทียบราคาสินค้าเดียวกันในเดือนปัจจุบันเทียบกับเดือนที่ผ่านมา

- **ความสำคัญเปรียบเทียบ (Relative Importance)**

คือ สัดส่วนของค่าใช้จ่ายของครัวเรือนดัชนีในสินค้ารายการหนึ่งๆ ต่อค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดของตระกร้าสินค้าในแต่ละเดือน

- **การเปลี่ยนแปลงเฉพาะของสินค้า (Specification Change) หรือ การเปลี่ยนสเปค**

คือ เมื่อสินค้าที่อยู่ในตระกร้าสินค้าไม่มีจำหน่ายหรือหายไปจากท้องตลาด จึงต้องหาสินค้าชนิดเดียวกันและมีลักษณะใกล้เคียงกันกับสินค้าเดิมมากที่สุดเข้ามาทดแทน

- **การสร้างราคาทดแทน (Price Imputation)**

คือ การสร้างราคาสินค้าที่นำมาใช้คำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค ในกรณีที่สินค้าที่เคยนำมาคำนวณมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งจากปริมาณ ลักษณะเฉพาะ หรือคุณภาพหรือในกรณีที่สินค้านั้นขาดหายไปจากตลาดไม่สามารถนำมาคำนวณดัชนีได้

- **การคงราคา (Constant Price) หรือการคอน**

คือ การที่ไม่สามารถหารราคาสินค้าที่อยู่ในตระกร้าสินค้าบางรายการในเดือนนั้นๆ มาคำนวณดัชนีราคาได้ จึงนำราคาสินค้าเดียวกันในเดือนที่ผ่านมา มาใช้ในการคำนวณดัชนีไปก่อน

- **การเชื่อมราคาสินค้า (Price Link)**

คือ การที่สินค้ามีการเปลี่ยนแปลงลักษณะเฉพาะ หรือสินค้าขาดหายไป ทำให้ต้องมีการหารราคามาใช้ในการคำนวณดัชนี ซึ่งในทางปฏิบัติมี 3 แบบ คือ

การเชื่อมแบบที่ 1 (Price Link 1) คือ การเชื่อมราคากรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะของสินค้าและไม่สามารถหารราคาสินค้าใหม่ในเดือนที่ผ่านมาเพื่อใช้คำนวณหารราคาสัมพัทธ์ได้ ดังนั้นจึงกำหนดให้ราคาสินค้าใหม่ในเดือนที่ผ่านมาเท่ากับราคาสินค้าใหม่ในเดือนปัจจุบัน ทำให้ราคาสัมพัทธ์เท่ากับ 100 คือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงราคา

การเชื่อมแบบที่ 2 (Price Link 2) คือ การเชื่อมราคากรณีที่มีการเปลี่ยนแหล่งจัดเก็บสินค้าเนื่องจากสินค้าจากแหล่งเดิมไม่มีจำหน่าย และไม่สามารถหารราคาสินค้าเดิมจากแหล่งใหม่เพื่อใช้ในการคำนวณหารราคาสัมพัทธ์ได้ ดังนั้นจึงใช้ราคาสินค้าจากแหล่งใหม่ในเดือนปัจจุบัน แทนราคาในเดือนที่ผ่านมา ทำให้ราคาสัมพัทธ์เป็น 100 คือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงราคาเช่นกัน

การเชื่อมแบบที่ 3 (Price Link 3) คือ การเชื่อมราคาสินค้ากรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะเฉพาะหรือมีการเปลี่ยนแปลงแหล่งจัดเก็บราคาสินค้า แต่สามารถหารราคาสินค้าใหม่ของเดือนที่ผ่านมาได้ การ

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 5 / 20

คำนวณราคาสัมพัทธ์ของสินค้าใหม่ที่ใช้ราคาจริงในเดือนปัจจุบันเทียบกับราคาจริงในเดือนที่ผ่านมาได้ หรือ กรณีที่ราคาที่ใช้ในการคำนวณดัชนีเดือนก่อนมีความผิดพลาด จึงใช้การเชื่อมแบบที่ 3 ในการปรับแก้ราคา สินค้าเดือนก่อนหน้าให้ถูกต้องตามความเป็นจริง

- **แบบสำรวจข้อมูลราคา** หมายถึง แบบที่ใช้สอบถามข้อมูลราคาสินค้าประจำเดือนประกอบด้วย รายการสินค้า ลักษณะจำเพาะสินค้า แหล่งจัดเก็บ หน่วย ราคา สถานที่ติดต่อ สำหรับให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บ ราคาใช้บันทึกราคาสินค้า หรือให้บริษัทตัวแทนบันทึกข้อมูล

4. ความรับผิดชอบ

- 4.1 ผู้อำนวยการสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า
- 4.2 หัวหน้ากลุ่มงาน
- 4.3 นักวิชาการพาณิชย์
- 4.4 เจ้าพนักงานสถิติ
- 4.5 ลูกจ้างเหมาบริการ

ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 6 / 20

5. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ลำดับที่	ระยะเวลา	กิจกรรมการ	รายละเอียดงาน	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารอ้างอิง
1	3 วันครึ่งทำการที่ดัชนี	กำหนดวัตถุประสงค์ ดัชนีราคาผู้บริโภค	ศึกษาประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับวัตถุประสงค์ของครัวเรือนกลุ่มใหญ่ที่สามารถวัดภาวะเงินเฟ้อของประเทศได้อย่างแท้จริง	นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานสถิติ	1. คู่มือการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค 2. Price Statistics ของ IMF 3. Bureau of Labor Statistics ของ BLS 4. Australian Bureau of Statistics ของ ABS
2	2 วันครึ่งเมื่อมีการปรับปรุง	กำหนดนิยาม	1. พิจารณานิติที่มีเสถียรภาพ ระบบราคา เป็นไปตามภาวะอุปสงค์และอุปทานของระบบเศรษฐกิจ 2. เพื่อใช้เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการเปรียบเทียบค่าดัชนี	นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานสถิติ	1. คู่มือการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค 2. Price Statistics ของ IMF 3. Bureau of Labor Statistics ของ BLS 4. Australian Bureau of Statistics ของ ABS
3	10 วันครึ่งเมื่อมีการปรับปรุง	จัดทำโครงสร้างดัชนี นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานสถิติ	1. ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำโครงสร้างหมวดหมู่ กลุ่มรายการสินค้าและรหัสดัชนีให้ถูกต้องและเป็นระบบ 2. ปรับปรุงโครงสร้างสินค้าตามระบบ COICOP ขององค์การสหประชาชาติ	นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานสถิติ	1. ข้อมูลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ 2. Price Statistics ของ IMF 3. Bureau of Labor Statistics ของ BLS 4. Australian Bureau of Statistics ของ ABS 5. คู่มือการกำหนดกรอบครัวเรือนดัชนี
4	20 วัน	คัดเลือกรายการสินค้า	1. คัดเลือกรายการสินค้าและกำหนดลักษณะจำเพาะของสินค้าที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในท้องตลาดแต่ละพื้นที่ 2. คัดเลือกโดยการสุ่มทางสถิติเพื่อคัดเลือกสินค้าสำหรับจัดเก็บราคา	นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานสถิติ	1. คู่มือการสุ่มตัวอย่าง 2. คู่มือการจัดเก็บราคาสินค้า
5	5 วันครึ่งเมื่อมีการปรับปรุง	ศึกษา วิเคราะห์แหล่งจัดเก็บ	1. ระดับประเทศ คัดเลือกตัวแทนจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ให้กระจายทั่วทุกภูมิภาค 2. ระดับจังหวัด คัดเลือกตัวแทนร้านค้าขายปลีกและบริการ ที่ผู้คนส่วนใหญ่นิยม	นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานสถิติ	1. ข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ 2. ทฤษฎีการสุ่มตัวอย่าง 3. แบบสำรวจข้อมูล
6	20 วันครึ่งเมื่อมีการปรับปรุง	สำรวจ คัดเลือกตัวแทนแหล่งจัดเก็บร้านค้าขายปลีกและบริการและตัวอย่างสินค้า	สำรวจ ปรับปรุง ร้านค้าตัวแทนให้มีความทันสมัย และปรับปรุงตัวอย่างสินค้าให้มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคประชาชนในสภาพเศรษฐกิจที่เป็นปัจจุบันให้มากที่สุด	นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานสถิติ ลูกจ้างเหมาบริการ	1. คู่มือการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค 2. ทฤษฎีการสุ่มตัวอย่าง 3. จัดทำแผนที่ร้านค้า / บ้านเช่า 4. แบบสำรวจข้อมูล
7	16 วันเดือน	จัดเก็บ / บันทึก / ส่งราคาสินค้าขายปลีก / บริการ 5 ภาค	1. จัดเก็บราคาคตามปฏิทินปฏิบัติงาน 2. บันทึกราคาลงในฐานข้อมูลตามรายการสินค้าและแหล่งจัดเก็บทุกเดือนอย่างต่อเนื่องพร้อมส่งข้อมูลตามกำหนด	นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานสถิติ ลูกจ้างเหมาบริการ	1. คู่มือการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค 2. แผนที่ร้านค้า / บ้านเช่า 3. ปฏิทินการจัดเก็บราคา 4. แบบสำรวจข้อมูล
8	10 วันเดือน	ตรวจสอบราคาสินค้าขายปลีกและบริการ 5 ภาค	1. ตรวจสอบข้อมูลราคาในฐานข้อมูลด้วยความละเอียดรอบคอบ 2. จำเป็นต้องติดตามสถานการณ์ราคาสินค้าอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ข้อมูลถูกต้องทันสมัย	นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานสถิติ	1. โปรแกรมตรวจสอบราคาทางเทคนิคสถิติ 2. คู่มือการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค
9	2 วันเดือน	ประมวลผลดัชนีราคาตรวจสอบ 5 ภาคประเทศ	1. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประมวลผลราคาออกมาเป็นดัชนีและอัตราการเปลี่ยนแปลง 2. ตรวจสอบดัชนีราคาผู้บริโภค	นักวิชาการพาณิชย์	โปรแกรมสำเร็จรูป
10	7 วันเดือน	วิเคราะห์จัดทำรายงานดัชนีราคาผู้บริโภคภูมิภาค 5 ภาค / ประเทศ	1. วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของดัชนีราคาผู้บริโภคระดับประเทศ และภูมิภาค 5 ภาค 2. จัดทำรายงานดัชนีราคาผู้บริโภค	นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานสถิติ	รายงานดัชนีประจำเดือน
11	1 วันเดือน	เผยแพร่ดัชนีราคาผู้บริโภคภูมิภาค 5 ภาค / ประเทศ	1. เผยแพร่ดัชนีราคาผู้บริโภค ทุกวันที่ 1 ของเดือนตามช่องทางบริการต่างๆ 2. นำเสนอเป็นเอกสารวิเคราะห์ นำเสนอต่อรัฐมนตรี ผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงและหน่วยงานต่างๆ	เจ้าหน้าที่ทุกคน	1. รายงานดัชนีราคาผู้บริโภครายเดือน 2. เว็บไซต์ www.pnce.moc.go.th 3. รายงานต่อผู้บริหารทุกระดับ 4. เผยแพร่ข้อมูล 8 ช่องทาง

บริการข้อมูลดัชนีราคาผู้บริโภค (ตลอดทั้งเดือน)

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 7 / 20

6. มาตรฐานการปฏิบัติงาน

6.1 กำหนดวัตถุประสงค์

นักวิชาการพาณิชย์ เป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ ของการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าดัชนีราคาผู้บริโภคที่จัดทำมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดค่าครองชีพของครัวเรือนผู้บริโภคกลุ่มไหน ครัวเรือนนั้นมีที่ตั้งอยู่ที่ไหน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเท่าใด มีรายได้เท่าไร หรือมีอาชีพหลักทำอะไร ครัวเรือนที่เรากำหนดขึ้นจะเรียกว่า ครัวเรือนดัชนี

ครัวเรือนดัชนี คือ ครัวเรือนที่กำหนดขึ้นเพื่อศึกษาค่าใช้จ่าย และนำมาเป็นแบบในการศึกษารูปแบบการบริโภค รายการสินค้า และหาน้ำหนักค่าใช้จ่ายในการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค ในการกำหนดครัวเรือนดัชนีโดยทั่วไปจะกำหนดจากครัวเรือนในภาคเอกชน (Private household) ทั่วไป แต่จะไม่รวมครัวเรือนที่เป็นของรัฐบาลหรือกึ่งรัฐต่างๆ หรือครัวเรือนเฉพาะ (Institution household) ได้แก่ ครัวเรือนในค่ายทหาร ในสถานกักกันต่างๆ หรือคนพักที่อยู่ในบ้านคนชรา หรือวัด เป็นต้น

ในการกำหนดครัวเรือนดัชนีนั้นควรจะต้องให้ครัวเรือนที่กำหนดสะท้อนราคาสินค้าและบริการที่กลุ่มเป้าหมายที่เราต้องการวัดใช้บริโภคให้มากที่สุด ในทางปฏิบัติ มักคำนึงถึง 2 ปัจจัย คือ

1. ความครอบคลุม (coverage) คือ ครัวเรือนดัชนี ควรจะครอบคลุมครัวเรือนประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เราต้องการวัดให้มากที่สุด

2. ความสอดคล้องในการบริโภค (homogeneity within group) ของครัวเรือนดัชนีไม่ควรจะมีความแตกต่างกันมากในเรื่องรายได้ซึ่งจะนำไปสู่รูปแบบในการบริโภคที่แตกต่างกันมาก ฉะนั้นเราต้องกำหนดให้แน่ชัดว่ากลุ่มครัวเรือนช่วงรายได้ไหนที่เราต้องการวัด เพื่อดัชนีที่จัดทำสะท้อนค่าครองชีพได้ดีที่สุด

ในทางปฏิบัติคุณสมบัติทั้งสองมักจะไม่ได้ไปด้วยกัน เพราะการที่ครอบคลุมกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มต่างๆ มาก จะทำให้คุณสมบัติความสอดคล้องในการบริโภคเสียไป เนื่องจากผู้บริโภคต่างกลุ่มกันหรือมีรายได้ต่างกันมากๆ จะมีรูปแบบในการบริโภคที่ต่างกัน เช่น ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยมักจะใช้จ่ายในเรื่องอาหารในสัดส่วนที่สูง ขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้สูงมากๆ จะใช้จ่ายในเรื่องการพักผ่อนหย่อนใจค่อนข้างมาก

ระยะเวลาที่ใช้ศึกษาจัดทำ จำนวน 3 วัน / ครั้ง / การจัดทำดัชนี

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 8 / 20

6.2 กำหนดปีฐาน

นักวิชาการพาณิชย์ของสำนักดัชนีฯ ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นผู้พิจารณากำหนดปีฐานให้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับเปรียบเทียบค่าดัชนี

การกำหนดให้ปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐาน จะพิจารณาปีที่ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ ระดับราคาเป็นไปตามภาวะอุปสงค์ อุปทานของระบบเศรษฐกิจ ดัชนีราคาผู้บริโภคกำหนดปีฐานตามปีที่มีการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่มีการสำรวจที่สมบูรณ์ กำหนด 1 ครั้ง / ใช้เวลา 2 วัน / เมื่อมีการปรับปรุงปีฐาน

6.3 จัดทำโครงสร้างดัชนี/น้ำหนักรายการสินค้า

สำหรับดัชนีราคาผู้บริโภค นักวิชาการพาณิชย์และเจ้าพนักงานสถิติต้อง ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำโครงสร้างกรอบ หมวดหมู่ กลุ่ม รายการสินค้า และรหัสดัชนีให้ถูกต้องและเป็นระบบ การปรับโครงสร้างรายการสินค้าและบริการ การจัดหมวดหมู่ การเพิ่มลดรายการสินค้าต่างๆ ที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคให้ทันสมัย ใกล้เคียงกับภาวะที่ผู้บริโภคใช้จ่ายมากขึ้น โดยปกติการปรับโครงสร้างรายการสินค้านั้นมักจะทำควบคู่กับการปรับน้ำหนัก

ดัชนีราคาผู้บริโภคคำนวณจากค่าเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงราคาของรายการสินค้าต่าง ๆ ที่ครัวเรือนดัชนีใช้บริโภคในแต่ละเดือน แต่เนื่องจากรายการสินค้าแต่ละรายการมีความสำคัญไม่เท่ากันขึ้นกับค่าใช้จ่ายที่ครัวเรือนดัชนีโดยรวมใช้จ่ายในรายการนั้น ๆ รายการสินค้าที่มีการใช้จ่ายในการบริโภคมากจะมีความสำคัญมาก ในทางตรงกันข้ามราคาสินค้าที่มีการใช้จ่ายในการบริโภคน้อยก็มีความสำคัญน้อย

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของแต่ละรายการสินค้าที่ได้จากการสำรวจจะนำมาคำนวณเปรียบเทียบสัดส่วนกัน เพื่อหาน้ำหนักของแต่ละรายการสินค้า รายการสินค้าที่มีค่าใช้จ่ายมากจะมีน้ำหนักมาก รายการสินค้าที่มีค่าใช้จ่ายน้อยจะมีน้ำหนักน้อย ในทางปฏิบัติเราจะนำทุกรายการที่ได้จากการสำรวจค่าใช้จ่ายผู้บริโภคมาพิจารณาความสำคัญโดยดูจากน้ำหนักของแต่ละรายการสินค้า

6.3.1 โครงสร้างดัชนีราคาผู้บริโภค

ในการจัดทำโครงสร้างดัชนีราคาผู้บริโภคของไทยจะยึดตามแบบที่ผู้เชี่ยวชาญจากสหรัฐฯ ให้คำแนะนำและ COICOP (Classification of Individual Consumption According to Purpose) ขององค์การสหประชาชาติ

เมื่อได้รายการสินค้าแล้วจะนำรายการสินค้าทั้งหมดมาจัดกลุ่ม แบ่งเป็นหมวด ในกรณีของประเทศไทยจะนำรายการสินค้ามาจัดเป็นหมวดใหญ่ ๆ ได้ 7 หมวด คือ

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 9 / 20

- 1) หมวดอาหารและเครื่องดื่ม
- 2) หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า
- 3) หมวดเคหสถาน
- 4) หมวดการตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล
- 5) หมวดพาหนะ การขนส่ง และการสื่อสาร
- 6) หมวดการบันเทิง การอ่าน การศึกษา และการศาสนา
- 7) หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์

ในแต่ละหมวดใหญ่เหล่านี้ ยังได้จำแนกออกเป็นหมวดย่อย ๆ ได้ดังนี้

- 1) หมวดอาหารและเครื่องดื่ม จำแนกหมวดย่อย
 - อาหารปรุงที่บ้าน
 - ข้าว แป้งและผลิตภัณฑ์จากแป้ง
 - เนื้อสัตว์ เป็ด ไก่ และสัตว์น้ำ
 - ไข่และผลิตภัณฑ์นม
 - ผักและผลไม้
 - เครื่องประกอบอาหาร
 - เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์
 - อาหารสำเร็จรูป
 - อาหารบริโภคในบ้าน
 - อาหารบริโภคนอกบ้าน
- 2) หมวดเครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า จำแนกหมวดย่อย
 - ผ้าและเสื้อผ้า
 - ผลิตภัณฑ์รองเท้า
- 3) หมวดเคหสถาน จำแนกหมวดย่อย
 - ค่าที่พักอาศัย
 - ไฟฟ้า เชื้อเพลิง ประปา และแสงสว่าง
 - สิ่งทอสำหรับใช้ในบ้าน
 - เครื่องใช้เบ็ดเตล็ดในบ้าน
 - เครื่องแต่งบ้าน และบริภัณฑ์อื่นๆ
 - สิ่งที่เกี่ยวข้องกับทำความสะอาด
- 4) หมวดการตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล จำแนกหมวดย่อย
 - ค่าตรวจรักษาและค่ายา

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 0 / 20

- ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล
- ค่าบัตรประกันสุขภาพและประกันชีวิต
- 5) หมวดพาหนะ การขนส่งและการสื่อสาร จำแนกหมวดย่อย
 - ค่าโดยสารสาธารณะ
 - ขนพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง
 - ค่าภาษีและประกันภัยรถยนต์
 - การสื่อสาร
- 6) หมวดการบันเทิง การอ่าน การศึกษา และการศาสนา จำแนกหมวดย่อย
 - การบันเทิงและการอ่าน
 - การศึกษา
 - การศาสนา
- 7) หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ จำแนกหมวดย่อย
 - ผลิตภัณฑ์ยาสูบ ยาสูบ
 - เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์

6.3.2 การจัดทำน้ำหนักรายการสินค้า (Weight)

ในการจัดดัชนีราคาผู้บริโภคนั้น เราไม่สามารถจัดเก็บราคาสินค้าทุกรายการที่ครัวเรือนดัชนีใช้จ่ายในการบริโภคมาคำนวณดัชนีได้ เพราะจะเปลืองงบประมาณ กำลังคน และระยะเวลาในการจัดเก็บราคามาก ดังนั้น จึงมีการคัดเลือกรายการสินค้าและจัดทำน้ำหนักในโครงสร้างดัชนี ดังนี้

1) ให้น้ำหนักขั้นต้นแก่รายการสินค้าที่ถูกคัดเลือกตามค่าใช้จ่ายที่ได้จากการสำรวจผู้บริโภค

2) กำหนดเกณฑ์น้ำหนักในการคัดเลือกรายการสินค้า เช่น กำหนดให้รายการสินค้าทั่วไปที่จะนำมาคำนวณดัชนีต้องมีน้ำหนักอย่างน้อยร้อยละ 0.1 ของค่าใช้จ่ายรวม ส่วนรายการสินค้าอาหารสดจะต้องมีน้ำหนักอย่างน้อยร้อยละ 0.05 ของค่าใช้จ่ายรวม เป็นต้น

3) ในบางกรณีถึงแม้ว่ารายการสินค้านั้นจะมีน้ำหนักไม่ถึงเกณฑ์ แต่เราก็อาจจะพิจารณารายการสินค้านั้นไว้ เพื่อนำมาคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคก็ได้ ถ้าสินค้านั้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

- จากการสำรวจค่าใช้จ่ายผู้บริโภคหลายครั้งที่ผ่านมา รายการสินค้าหรือบริการนั้นมีแนวโน้มค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 1 / 20

- สินค้าบางอย่างในขณะที่สำรวจอาจจะมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายน้อยแต่มีการคาดการณ์ว่าจะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ก็จะมีการรวมรายการเหล่านั้นมาใช้ในการคำนวณดัชนีด้วย

4) รายการสินค้าที่ไม่ถูกคัดเลือกให้นำน้ำหนักของรายการนั้น ไปรวมกับน้ำหนักของรายการที่ถูกคัดเลือกตามวิธีการ ดังนี้

- การรวมน้ำหนักโดยตรง (Direct Deposit) คือ การเอาน้ำหนักของรายการที่ไม่ถูกคัดเลือกไปรวมกับรายการที่ถูกคัดเลือกโดยตรง โดยมีหลักเกณฑ์ว่า รายการที่นำไปรวมด้วยนั้นจะต้องมีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น ส้มโอ กับ ส้มเขียวหวาน และที่สำคัญ คือ ควรมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงราคาไปในทางเดียวกัน

ในทางปฏิบัติบางที่จะมีการพิจารณาด้วยว่า เมื่อรวมน้ำหนักของรายการสินค้าที่ไม่ถูกคัดเลือกเข้าไป จะต้องไม่ทำให้รายการสินค้าที่ถูกเพิ่มน้ำหนักมีน้ำหนักมากเกินไป เพราะอาจทำให้รายการสินค้านั้นมีความสำคัญมากเกินไปจนความเป็นจริง ส่งผลให้ความเคลื่อนไหวของราคาสินค้านั้น ๆ กระทบต่อความเปลี่ยนแปลงของดัชนีมากเกินไป

- การรวมน้ำหนักโดยอ้อม (Indirect Deposit) คือ การเปลี่ยนน้ำหนักของรายการสินค้าที่ไม่ถูกคัดเลือกไปให้รายการสินค้าทุกรายการที่ถูกคัดเลือกในหมวดย่อยเดียวกันตามสัดส่วนน้ำหนักเดิมของสินค้านั้น ๆ ส่วนใหญ่รายการสินค้าที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์การรวมน้ำหนักโดยตรงก็จะใช้การเปลี่ยนน้ำหนักโดยวิธีนี้

5) คำนวมน้ำหนักขั้นสุดท้าย ในแต่ละหมวดจะเหลือเฉพาะรายการสินค้าที่ถูกคัดเลือกและน้ำหนักสุดท้ายคือ น้ำหนักหรือค่าใช้จ่ายในรายการนั้นที่ได้จากการสำรวจ รวมกับน้ำหนักที่ได้เพิ่มมาจากข้อ 2 (ในกรณีที่มีการรวมน้ำหนักเกิดขึ้น) ผลรวมของน้ำหนักจากทุกรายการสินค้าในทุกหมวดจะต้องเท่ากับค่าใช้จ่ายรวมของผู้บริโภคที่ได้จากการสำรวจโครงสร้างรายการสินค้า และน้ำหนักที่คำนวณของแต่ละรายการสินค้าจะใช้ในการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคต่อไป จนกว่าจะมีการเปลี่ยนปีฐานในการคำนวณดัชนีครั้งต่อไป

6.3.3 การเชื่อมดัชนีราคาชุดเดิมกับชุดใหม่

ในการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค เมื่อมีการปรับปรุงโครงสร้างและน้ำหนักดัชนีชุดใหม่ซึ่งแตกต่างจากโครงสร้างและน้ำหนักดัชนีชุดเดิม ขั้นตอนต่อไปคือต้องเชื่อมดัชนีชุดใหม่กับชุดเก่าเข้าด้วยกันเพื่อคำนวณดัชนีต่อไป

ขั้นตอนการเชื่อมดัชนีทั้ง 2 ชุด มีดังนี้

1. กำหนดจุดเชื่อมดัชนีว่าเป็นเดือนไหน จุดเชื่อมดัชนี คือ เดือนที่คำนวณดัชนีชุดเก่าเป็นเดือนสุดท้าย

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 2 / 20

2. ปรับนำหน้าดัชนีชุดใหม่จากปีฐาน (ปีที่สำรวจค่าใช้จ่ายผู้บริโภคล่าสุดซึ่งนำมาจัดทำโครงสร้างดัชนีชุดใหม่) มาเป็นนำหน้าเดือนที่เป็นจุดเชื่อมดัชนี เพื่อให้หน้าดัชนีใหม่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงราคาล่าสุด วิธีการปรับนำหน้าทำได้ 3 วิธี คือ

- ปรับโดยใช้ราคาสินค้า คือ ใช้สัมพัทธ์ของราคาสินค้ารายการนั้นแต่ละเดือนคูณนำหน้ารายการสินค้านั้นจากปีฐานได้มาจนถึงจุดเชื่อม วิธีนี้จะดีที่สุดเพราะราคาสินค้าจะสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของนำหน้าได้ตรงความจริงที่สุด แต่มีข้อจำกัด คือ ในกรณีที่รายการสินค้าใหม่ๆซึ่งไม่มีอยู่ในโครงสร้างดัชนีเดิม และไม่ได้มีการจัดเก็บราคาสินค้านั้นเตรียมไว้ จะปรับโดยวิธีนี้ไม่ได้

- ปรับโดยใช้ดัชนี คือ ใช้ดัชนีราคาหมวดย่อยที่ใกล้เคียงรายการสินค้านั้นมากที่สุดมาเป็นตัวปรับ วิธีการนี้ทำได้สะดวก แต่อาจมีความคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงไปบ้าง มักจะใช้ในกรณีที่ไม่มีราคามาเป็นตัวปรับ

- ใช้สัดส่วน ณ ปีฐานเลย โดยไม่ปรับนำหน้า ใช้ในกรณีที่ไม่แน่ใจในราคา หรือไม่แน่ใจว่าดัชนีกลุ่มที่จะนำมาปรับนำหน้าสะท้อนการเคลื่อนไหวของราคาที่เปลี่ยนไปของราคาสินค้าได้ดีหรือไม่

3. สวมนำหน้ารายการสินค้าของดัชนีชุดใหม่ที่ปรับแล้ว แทนนำหน้าดัชนีชุดเก่า ณ จุดที่เชื่อม

4. กำหนดดัชนีราคารฐานใหม่ ในเดือนที่ต่อจากจุดเชื่อมไป (ถ้ามีการปรับฐานตัวเลขดัชนีก็นำดัชนีที่ปรับฐานมาใช้แทนดัชนีเดือนก่อนหน้า แต่ถ้าไม่มีการปรับฐานตัวเลขดัชนีก็ใช้ตัวเลขดัชนีเดือนก่อนหน้านี้มาใช้คำนวณต่อเนื่องไปเลย)

ใช้ระยะเวลา 10 วัน/ปี

6.4 การคัดเลือกรายการสินค้า

ในการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค นอกจากความถูกต้องน่าเชื่อถือแล้ว สิ่งอื่นที่ควรคำนึงถึง คือ ความรวดเร็วทันต่อเวลา และความทันสมัย การจัดเก็บราคาสินค้าทุก ๆ ชนิดในแต่ละรายการ ทุกตราทุกขนาด จะทำให้ล่าช้ามาก และเสียค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกตัวอย่างในการจัดเก็บราคาสินค้า

จากผลการสำรวจค่าใช้จ่ายของครัวเรือนดัชนี และการคัดเลือกรายการสินค้า จะทำให้ทราบรายการสินค้าทุกรายการที่จะจัดเก็บราคา แต่ก่อนที่จะให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดเก็บราคนั้นจะต้องมีการกำหนดรายละเอียดลักษณะจำเพาะของสินค้าที่จะจัดเก็บราคาให้แน่ชัดเสียก่อนเนื่องจาก

(1) สินค้าแต่ละรายการมีมากมายหลายประเภท เช่น น้ำมันพืช อาจจะมีน้ำมันพืชประเภทต่าง ๆ เช่น น้ำมันรำ น้ำมันปาล์ม น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันผสม เป็นต้น

(2) สินค้าแต่ละประเภทมีหลายตรา เช่น น้ำมันปาล์ม มีหลายตรา เช่น มรกต แวว หยก โอสิน เป็นต้น

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 3 / 20

(3) สินค้าแต่ละประเภท มีหลายขนาด (ปริมาณ , น้ำหนัก) แตกต่างกันไป

(4) สินค้าบางประเภทมีลักษณะจำเพาะเฉพาะแยกย่อยลงไปอีกมากมาย ขึ้นกับวัตถุดิบที่ใช้ สี กลิ่น คุณภาพ รุ่น หรือเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป

ตามวิธีการคำนวณดัชนีราคาแบบลาสเปร์ มีหลักเกณฑ์ว่า สินค้าที่จะเก็บราคาต้องเป็นสินค้าชนิด ขนาด ลักษณะและตราเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบราคา ฉะนั้นจึงต้องมีการกำหนดลักษณะจำเพาะของสินค้าแต่ละรายการให้แน่ชัดเสียก่อน และจัดเก็บราคาสินค้านั้นตลอดไปจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง เช่น รายการสินค้านั้นไม่เป็นที่นิยมอีกต่อไป หรือสินค้านั้นขาดหายไปจากท้องตลาดหรือเลิกผลิต ก็จะมีการกำหนดลักษณะจำเพาะของรายการสินค้านั้น ๆ ใหม่

การเลือกหรือกำหนดลักษณะจำเพาะของสินค้า มีอยู่ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 วิธีการกำหนดโดยการพิจารณา

การกำหนดลักษณะจำเพาะของสินค้า โดยเลือกสินค้าชนิด ขนาด ลักษณะและตราที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในท้องตลาด วิธีการนี้สะดวก ไม่ซับซ้อน สินค้าที่ถูกคัดเลือกโดยวิธีนี้จะเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันทุกท้องที่

วิธีที่ 2 การกำหนดโดยการสุ่มทางสถิติ

วิธีนี้ใช้หลักสถิติในการเลือกสินค้า โดยมีหลักว่าสินค้าแต่ละชนิดในรายการสินค้านั้น ๆ มีโอกาสที่จะถูกเลือกเป็นตัวแทน แต่ด้วยความน่าจะเป็นที่ไม่เท่ากัน ขึ้นกับปริมาณยอดขายของสินค้าแต่ละชนิดในท้องตลาด วิธีการนี้มีความซับซ้อนกว่าแต่ไม่มีความเอนเอียงในการเลือก และสามารถวัดความคลาดเคลื่อนในการวัดราคาได้

การเลือกโดยวิธีนี้ลักษณะจำเพาะของสินค้าในรายการเดียวกันอาจจะไม่เหมือนกันในแต่ละท้องที่ ขึ้นกับผลการสุ่ม แต่มีข้อดี คือ

(1) ขจัดปัญหาสินค้าขาดหาย เพราะแน่ใจได้ว่า สินค้าที่ถูกเลือกมีจำหน่ายในท้องที่นั้นอย่างแน่นอน

(2) ทำให้ดัชนีราคาผู้บริโภควัดระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปได้ดีขึ้น เพราะในกรณีที่กำหนดสินค้าโดยวิธีพิจารณา ถ้าสินค้านั้นมีการเคลื่อนไหวของราคน้อย ก็จะทำให้ดัชนีราคาเคลื่อนไหวน้อย ในทางตรงกันข้าม ถ้าสินค้านั้นมีการเปลี่ยนแปลงราคามาก จะทำให้ดัชนีราคาเคลื่อนไหวมากตามไปด้วย แต่ในการเลือกโดยการสุ่มทางสถิติจะทำให้ได้สินค้าหลากหลาย ซึ่งจะสะท้อนความเป็นจริงในการเคลื่อนไหวของราคาสินค้าในรายการนั้นได้ดีกว่า

(3) สามารถวัดประเมินผลความผิดพลาดในการจัดเก็บราคาสินค้าที่เกิดขึ้นได้

ใช้ระยะเวลา 20 วัน / ครั้ง / เมื่อมีการปรับปรุง

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 4 / 20

6.5 ศึกษา วิเคราะห์แหล่งจัดเก็บราคาสินค้าขายปลีก/บริการ

การเลือกพื้นที่และแหล่งจัดเก็บสินค้านับได้ว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญในการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค พื้นที่และแหล่งจัดเก็บราคาสินค้าที่ดี จะสะท้อนราคาสินค้าและบริการที่ครัวเรือนดัชนีใช้จ่ายในการซื้อสินค้าได้เป็นอย่างดี

ในทางปฏิบัติสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้ามีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกจังหวัดเพื่อเป็นตัวแทน ดังนี้

(1) เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจการค้าของประเทศ หรือของภาคนั้น เช่น เป็นจังหวัดท่องเที่ยวจังหวัดที่มีการค้าชายแดน จังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตการเกษตรบางอย่างที่สำคัญ จังหวัดที่เป็นแหล่งการค้าและธุรกิจ

(2) เลือกจังหวัดขนาดเล็กที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ข้อ 1 มาบางจังหวัดเพื่อเป็นจังหวัดตัวอย่างด้วย แต่ต้องเป็นจังหวัดที่มีแหล่งค้าขายซึ่งประชาชนมาจับจ่ายใช้สอย นอกเหนือจากการบริโภคสินค้าที่ผลิตเองในครัวเรือนหรือท้องถิ่น

(3) คำนึงถึงการกระจายจังหวัดตัวอย่างทั่วภูมิภาค และประเทศ

(4) คำนึงถึงงบประมาณและกำลังคนที่มี

ใช้ระยะเวลา 5 วัน / ครั้ง / เมื่อมีการปรับปรุง

6.6 ตำรวจ คัดเลือกตัวแทนแหล่งจัดเก็บ ร้านค้าขายปลีก / บริการ และตัวอย่างสินค้า

ในการกำหนดแหล่งจัดเก็บราคาสินค้าและบริการนั้น ในบางประเทศที่มีการพัฒนาการจัดทำดัชนีราคาอย่างมาก จะมีการสำรวจร้านค้าและแหล่งขายสินค้าที่ครัวเรือนนิยมไปจับจ่ายใช้สอย (Outlet Survey) เพื่อเป็นข้อมูลให้ทราบว่า สินค้าและบริการต่างๆที่บริโภคนั้น

ครัวเรือนดัชนีนิยมไปซื้อมาใช้จากแหล่งใด เพื่อนำมากำหนดแหล่งจัดเก็บราคา พร้อมกันนี้อาจจะมีการหมุนเวียนแหล่งจัดเก็บราคาเป็นระยะ ๆ เพื่อให้การจัดเก็บราคาเป็นไปอย่างทั่วถึงและทันสมัยด้วย

สำหรับในประเทศไทยยังไม่มี การสำรวจร้านค้าหรือแหล่งขายสินค้า เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและกำลังคน จึงได้วางกฎเกณฑ์ในการเลือกตลาดเพื่อจัดเก็บราคา ดังนี้

(1) เป็นร้านค้าประจำเพื่อสะดวกแก่การที่เจ้าหน้าที่จัดเก็บราคาจะสามารถจัดเก็บราคาได้ตลอดไป หรือถ้าเป็นแผงลอยต้องเป็นแผงที่ขายเป็นประจำ

(2) เป็นร้านค้าที่มีสินค้าจำหน่ายจำนวนมากและหลายชนิดที่ครัวเรือนดัชนีใช้บริโภค

(3) เป็นตลาดที่ผู้บริโภคเดินทางมาซื้อสินค้าได้สะดวก

(4) เป็นตลาดที่เป็นแหล่งจับจ่ายของผู้บริโภคทั่วไป ไม่ใช่เฉพาะสำหรับผู้บริโภคกลุ่มที่มีรายได้สูงมากหรือต่ำมากเพียงเฉพาะกลุ่มเดียว

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 5 / 20

(5) สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร จะพยายามหาตลาดให้กระจายครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด เนื่องจากกรุงเทพมหานครมีพื้นที่กว้างใหญ่ และประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

(6) สำหรับในภูมิภาคจะเลือกตลาดที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง

หลักเกณฑ์ในการเลือกร้านค้าเพื่อจัดเก็บราคา มีดังนี้

- (1) เป็นร้านค้าประจำ เพื่อสะดวกแก่การที่เจ้าหน้าที่จัดเก็บราคาจะสามารถจัดเก็บราคาได้ตลอดไป หรือถ้าเป็นแผงลอยต้องเป็นแผงที่ขายเป็นประจำ
- (2) เป็นร้านค้าที่สินค้าจำหน่ายจำนวนมากและหลายชนิดที่ครอบคลุมครัวดัชนีใช้บริโภค
- (3) เป็นร้านค้าที่อยู่ในย่านชุมชน เดินทางไป – มาสะดวก
- (4) เป็นร้านค้าที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมมาซื้อสินค้า
- (5) เป็นร้านค้าที่ให้ความร่วมมืออย่างดีแก่เจ้าหน้าที่ในการสอบถามข้อมูลและจัดเก็บราคา
- (6) ในแต่ละพื้นที่ จะกำหนดให้เลือกร้านค้าเพื่อจัดเก็บราคาอย่างน้อย 3 ร้านค้า

ใช้ระยะเวลา 20 วัน/ครั้ง เมื่อมีการปรับปรุง

6.7 จัดเก็บ/บันทึกราคา

นักวิชาการ เจ้าพนักงานสถิติ และเจ้าหน้าที่เก็บราคา เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดเก็บราคาสินค้า เจ้าหน้าที่จะมีแบบฟอร์มที่กำหนดรายการสินค้าและลักษณะจำเพาะ เพื่อให้เจ้าหน้าที่จดบันทึกข้อมูลราคา เจ้าหน้าที่ทุกคนจะได้รับการฝึกอบรมและมีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่กำกับดูแลในเรื่องการจัดทำดัชนีราคาเป็นระยะ ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลราคาที่นำมาทำดัชนีนั้นถูกต้อง และรวดเร็วทันเวลา

หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บราคาสินค้า มีดังนี้

1. เป็นราคาที่ซื้อขายกันโดยปกติ ไม่ใช่ราคาที่ลดให้เป็นกรณีพิเศษ หรือการต่อรองเป็นพิเศษ หรือราคาขายเลหลังหรือราคาที่ยกเลิกเป็นพิเศษ เช่น ลดราคานาทีทอง เนื่องจากเป็นวันเกิดหรือวันพิเศษของร้าน
2. เป็นราคาที่ซื้อขายในปริมาณที่พอสมควรกับการใช้บริโภคในครัวเรือน ไม่ใช่ราคาที่ซื้อขายกันในปริมาณมากๆ
3. เป็นราคาที่ซื้อขายกันจริงๆ ซึ่งผู้บริโภคสามารถซื้อได้และผู้ขายก็สามารถจะขายได้ ถึงแม้ผู้ขายยังไม่ได้ขายแต่พร้อมที่จะขายได้ตามราคานั้น ๆ ถ้ามีการซื้อขายกันจริงๆ
4. เป็นราคาที่ซื้อขายกันด้วยเงินสด ไม่ใช่เงินเชื่อหรือเงินผ่อน
5. เป็นราคาขายสำหรับสินค้านั้นโดยเฉพาะ ไม่รวมส่วนประกอบอย่างอื่นที่แถมให้เป็นพิเศษ รวมถึงค่าบริการ ค่าขนส่ง หรือบรรจุหีบห่อ
6. เป็นราคาที่ซื้อขายกันในเวลาปัจจุบัน ไม่ใช่ราคาย้อนหลังหรือราคาซื้อขายล่วงหน้า
7. ไม่ใช่ราคาที่ลดให้เป็นพิเศษสำหรับสมาชิก

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 6 / 20

8. การเก็บราคาควรจัดเก็บตามระยะเวลาที่กำหนด เช่น สินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลง

9. ราคาแพง จะให้มีการจัดเก็บราคาเป็นรายสัปดาห์ ทุก ๆ สัปดาห์ ส่วนสินค้าทั่วไปก็จะจัดเก็บราคาเป็นรายเดือน

10. ควรพิจารณาคุณภาพของสินค้าว่าตรงตามลักษณะจำเพาะที่ตั้งไว้หรือไม่ เพราะอาจจะมีผลอย่างมากต่อราคา เช่น สินค้าที่มีตำหนิจะมีราคาต่ำกว่าปกติ

11. ช่วงเวลาที่จัดเก็บควรเป็นช่วงเดียวกัน มิฉะนั้นอาจจะมีผลต่อราคาได้ เช่น ราคาผักในช่วงเช้า จะแตกต่างจากราคาผักในช่วงเย็น เป็นต้น ในปัจจุบันสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้าจะแบ่งสินค้าเป็นกลุ่มๆ โดยสินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงราคาในช่วงระหว่างเดือนมาก การเก็บราคาจะมีความถี่มากขึ้น สินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงราคาในช่วงระหว่างเดือนน้อยก็จะมีความถี่ในการเก็บราคาน้อยลง ดังนี้

- เก็บราคารายวัน น้ำมันเชื้อเพลิง และแก๊สเติมรถยนต์
- เก็บราคารายสัปดาห์ อาหารสด
- เก็บราคารายเดือน สินค้าอื่นๆนอกจาก น้ำมันเชื้อเพลิงและอาหารสด
- เก็บราคาเฉพาะเป็นพิเศษ ค่าเช่าบ้าน โดยจะแบ่งเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มจะเก็บราคาทุก 6 เดือน

ในแต่ละเดือนจะเก็บราคาค่าเช่าบ้านในกลุ่มที่แตกต่างกัน

ในการจัดเก็บราคา บันทึกราคา เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องได้รับการอบรม ฝึกฝน ชำนาญงาน มีปฏิภาณ ไหวพริบ สามารถจัดเก็บได้ตรงตามคุณลักษณะเฉพาะที่กำหนดไว้ และสามารถบันทึกราคาได้อย่างถูกต้อง โดยจัดเก็บราคาในแหล่งร้านค้าเดิมตามที่ระบุไว้ในแผนที่ร้านค้า และบันทึกข้อมูลราคาพร้อมทั้งจัดส่งราคาตามตารางปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดในแต่ละเดือน ใช้ระยะเวลา 16 วัน / เดือน

6.8 ตรวจสอบราคา

ก่อนการประมวลผลราคา นักวิชาการพาณิชย์และเจ้าพนักงานสถิติต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลราคา ซึ่งต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ รอบรู้ และจำเป็นต้องติดตามสถานการณ์ราคาสินค้าอย่างใกล้ชิด และยังคงต้องสังมประสพการณ์และความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบข้อมูลราคา รวมทั้งต้องมีความชำนาญการใช้โปรแกรมตรวจสอบราคาตามเทคนิคสถิติ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่นักวิชาการพาณิชย์และนักสถิติใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบข้อมูลราคาสินค้าชายปลีก/บริการ จำนวน 10 วัน / เดือน (ปฏิบัติงานหลัอมวันกับขั้นตอนการจัดเก็บราคา 8 วัน โดยการตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าหน้าที่เก็บราคาและเจ้าของร้านค้า)

6.9 ประมวลผลดัชนี

การคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค คือ การคำนวณเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ (ในตระกร้าสินค้าที่กำหนด) ตามราคาสินค้าของเดือนปัจจุบัน (เดือนที่คำนวณดัชนี) กับค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ (ในตระกร้าสินค้านั้น) ณ ปีฐาน

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 7 / 20

สูตรที่ใช้คำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคของสำนักดัชนีเศรษฐกิจในปัจจุบันใช้สูตรของ ลาสเปร์ (Laspeyeres Formula) ซึ่งได้ดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสำหรับการคำนวณวัดความเคลื่อนไหวของราคาสินค้า เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาที่กำหนดไว้ และสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องการเชื่อมต่อของราคา เนื่องจากการเปลี่ยนสินค้าเนื่องจากสินค้าขาดหายไป การเปลี่ยนลักษณะคุณภาพจำเพาะใหม่ การเพิ่มรายการคำนวณหรือตัดรายการคำนวณ สูตรที่ใช้คำนวณนี้เรียกว่า **Modified Laspeyeres Formula**

$$I_t = \left[\frac{\sum \frac{P_t}{P_{t-1}} \times P_{t-1} Q_0}{\sum P_{t-1} Q_0} \right] \times 100$$

- I_t = ดัชนีราคา ณ เวลา t (ปัจจุบัน)
- I_{t-1} = ดัชนีราคา ณ เดือนที่ผ่านมา (t-1)
- P_t = ราคาสินค้า ณ เวลา t (ปัจจุบัน)
- P_{t-1} = ราคาสินค้า ณ เดือนที่ผ่านมา (t-1)
- $P_{t-1} Q_0$ = ค่าใช้จ่ายหรือน้ำหนักแต่ละรายการ ณ เวลาปัจจุบัน
- $P_t Q_0$ = ค่าใช้จ่ายหรือน้ำหนักแต่ละรายการ ณ ปีฐาน

การคำนวณดัชนีราคาของประเทศ

ในการคำนวณดัชนีราคาโดยรวมของประเทศสามารถทำได้ 2 ทาง คือ

1. คำนวณจากราคาสินค้า

การคำนวณโดยวิธีนี้ในแต่ละรายการสินค้า จะใช้ราคาเฉลี่ยของประเทศ ซึ่งอาจจะเป็นราคาเฉลี่ยแบบธรรมดาที่ไม่มีน้ำหนัก หรือราคาเฉลี่ยที่ถ่วงน้ำหนักจากค่าใช้จ่ายของครัวเรือนดัชนีในแต่ละพื้นที่ก็ได้

ในการคำนวณโดยใช้ราคา ถ้าในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกันในการบริโภคสินค้าจะทำให้รายการสินค้าในแต่ละภูมิภาคต่างกัน ราคาสินค้าเฉลี่ยของบางรายการสินค้าอาจจะไม่ครอบคลุมทั้งประเทศ

2. คำนวณจากน้ำหนักค่าใช้จ่ายของหมวดย่อยรายการสินค้า

การคำนวณโดยวิธีนี้จะนำน้ำหนักค่าใช้จ่ายของหมวดย่อยรายการสินค้ามาถ่วงน้ำหนัก โดยไม่ต้องคำนึงว่ารายการสินค้าในแต่ละหมวดย่อยในแต่ละภาคจะเหมือนกันหรือไม่ น้ำหนักที่ถ่วงนี้ใช้จำนวนประชากรในครัวเรือนดัชนีของแต่ละภูมิภาคมาเป็นตัวถ่วง

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 8 / 20

ในกรณีของประเทศไทยดัชนีราคาตัวรวมของประเทศจะคำนวณจากน้ำหนักของกลุ่มสินค้าหรือหมวดย่อยของแต่ละภูมิภาคโดยแบ่งเป็น

- กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- ภาคกลาง
- ภาคใต้
- ภาคเหนือ
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน)

นักวิชาการพาณิชย์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประมวลผลราคาออกมาเป็นดัชนีในรูปร้อยละ โดยผ่านการตรวจสอบดัชนีราคาจากหัวหน้ากลุ่มงานอีกครั้ง ใช้ระยะเวลา 2 วัน / เดือน

6.10 วิเคราะห์ดัชนีราคาและจัดทำรายงาน

การวิเคราะห์ดัชนีราคา นักวิชาการพาณิชย์มีหน้าที่ตรวจสอบ วิเคราะห์ดัชนีราคา รายงานการเคลื่อนไหวของดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศ และภูมิภาค ในแต่ละหมวด พิจารณาสาเหตุสินค้าที่มีความเคลื่อนไหวสินค้านำเข้าการใดส่งผลกระทบต่อให้ดัชนีขึ้นหรือลง ซึ่งต้องติดตามสถานการณ์ราคาสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ จำเป็นต้องมีความรอบรู้ และการติดตามสถานการณ์ราคาสินค้าอย่างใกล้ชิด เพื่อนำมาวิเคราะห์สาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงราคาได้อย่างถูกต้อง

การจัดทำรายงาน นักวิชาการพาณิชย์ เจ้าหน้าที่งานสถิติ และลูกจ้างเหมาบริการ นำเสนอรายงานการวิเคราะห์ดัชนีราคา รวมทั้งนำเสนอในรูปแบบกราฟ ตาราง และทำเอกสารนำเสนอต่อรัฐมนตรี ผู้บริหารระดับสูงในกระทรวง และหน่วยราชการต่างๆ

การวิเคราะห์ดัชนีราคาและจัดทำเอกสารเผยแพร่ ใช้ระยะเวลา 7 วัน / เดือน (ปฏิบัติงานเหมือนกับขั้นตอนตรวจสอบราคาสินค้า 2 วัน)

6.11 เผยแพร่และให้บริการ

เจ้าหน้าที่ทุกคน มีหน้าที่บริการและเผยแพร่ดัชนีแต่ละชุด โดยมีตารางปฏิทินกำหนดเวลาเผยแพร่รายงานข่าวดัชนีที่ชัดเจน คือทุกวันที่ 1 ของเดือนถัดไป ผ่านช่องทางบริการเว็บไซต์ของสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า www.price.moc.go.th โดยนักวิชาการพาณิชย์จะนำข้อมูลดัชนีราคาขึ้นเผยแพร่บนเว็บไซต์พร้อมทั้งให้ผู้ให้บริการสามารถดาวน์โหลดข้อมูลข่าวดัชนีราคาเป็น Word และข้อมูลดัชนีราคาเป็น Excel ได้

นอกจากนี้มีการจัดส่งรายงานข่าวดัชนีไปยังกลุ่มผู้ใช้ข้อมูลและลูกค้าผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ไปรษณีย์ ระบบโทรศัพท์อัตโนมัติ เอกสารและแผ่นพับ

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 9 / 20

- การเผยแพร่ข้อมูลดัชนีราคาผู้บริโภคตรงตามกำหนดเวลาปฏิทินแถลงข่าวที่ประกาศไว้ในระยะเวลาดำเนินการ 1 วัน / เดือน
- การให้บริการข้อมูลดัชนีราคา มีการให้บริการตลอดทั้งเดือน

7. เอกสารอ้างอิง

- 1) กรมการสนเทศ กระทรวงเศรษฐกิจ ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับพระนคร ธนบุรี
- 2) กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ ดัชนีราคาของประเทศไทยครึ่งศตวรรษของการพัฒนา
- 3) นายประโยชน์ เพ็ญสุต กองดัชนีเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ดัชนีราคาผู้บริโภค (ธันวาคม 2538)
- 4) Crawford, Allan, "Measurement Biases in the Canadian CPI: A Summary of Evidence", Bank of Canada Review, Summer 1993
- 5) Organization for Economic Co-operation and Development, Sources and Methods Consumer Price Indices
- 6) U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, BLS The Handbook of Methods: The Consumer Price Index

8. แบบฟอร์มที่ใช้

- 1) แบบสำรวจข้อมูลราคาขายปลีก ชุด อ.
- 2) แบบสำรวจข้อมูลราคาขายปลีก ชุด น.
- 3) แบบสำรวจข้อมูลราคาขายปลีก ชุด บ.
- 4) แบบสำรวจข้อมูลราคาขายปลีก ชุด บ. 1
- 5) แบบสำรวจข้อมูลราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิง
- 6) ปฏิทินการปฏิบัติงานจัดเก็บข้อมูลราคา
- 7) แผนที่ร้านค้าขายปลีก / บริการ / บ้านเช่า

	ระเบียบปฏิบัติงาน	เลขที่เอกสาร สด.03.01
	หน่วยงาน : สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า (กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค)	แก้ไขครั้งที่ 01
	เรื่อง : การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภค	หน้าที่ 20 / 20

9. เอกสารบันทึก

ชื่อเอกสาร	ผู้รับผิดชอบ	สถานที่จัดเก็บ	ระยะเวลา	วิธีการจัดเก็บ
ปฏิทินการจัดเก็บราคา	นักวิชาการพาณิชย์	ตู้เอกสารส่วนกลางกลุ่ม ดัชนีราคาผู้บริโภค	1 ปี	เรียงตาม ปี พ.ศ.
รายงานข่าวดัชนีราคา ผู้บริโภครายเดือน	นักวิชาการพาณิชย์	1. ตู้เอกสารส่วนกลาง กลุ่มดัชนีราคาผู้บริโภค 2. เครื่องคอมพิวเตอร์	1 ปี	เรียงตาม ปี พ.ศ.
แบบสำรวจราคา	- นักวิชาการพาณิชย์ - เจ้าพนักงานสถิติ - ลูกจ้างเหมาบริการ	เจ้าหน้าที่จัดเก็บข้อมูลแต่ ละพื้นที่	1 ปี	เรียงตามรหัส เจ้าหน้าที่